

ВІДГУК

кандидата мистецтвознавства, доцента, завідувача кафедри режисури
та акторського мистецтва Київської муніципальної академії

естрадного та циркового мистецтв

БУЧМИ-БЕРНАЦЬКОЇ ОЛЬГИ ЄВГЕНІЇВНИ

та доцента кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін
Київської муніципальної академії танцю імені Серґа Лифаря,

народного артиста України

НЕСТЕРОВА ОЛЕКСАНДРА МИКОЛАЙОВИЧА

на творчий мистецький проєкт та наукове обґрунтування творчого
мистецького проєкту

ЛЕВИЦЬКОГО ОЛЕКСАНДРА РУСЛАНОВИЧА

**«РОЛЬ ПСИХОФІЗИЧНОЇ КООРДИНАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОЦЕСУ КОЛЕКТИВНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ
ПРИ СТВОРЕННІ ТЕАТРАЛЬНОЇ ВИСТАВИ»**

поданого до захисту на здобуття освітньо-творчого ступеня

доктора мистецтва

за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»

галузі знань 02 «Культура і мистецтво»

Актуальність теми творчого мистецького проєкту Левицького О. Р. зумовлена сучасними тенденціями розвитку театрального мистецтва, що характеризуються розширенням жанрово-стильового спектра, активним пошуком нових форм сценічної виразності та підвищенням вимог до професійної підготовки актора. У цих умовах особливого значення набуває дослідження психофізичної координації як важливого складника акторської техніки, що забезпечує органічне поєднання внутрішніх психоемоційних процесів із зовнішньою формою сценічного існування. Незважаючи на значну кількість праць, присвячених проблемам психофізики актора, сценічного руху, пластичної

виразності та акторської майстерності, питання ролі психофізичної координації в організації процесу колективної художньої творчості досі не було предметом окремого комплексного наукового дослідження.

Положення та висновки, сформульовані в науковому обґрунтуванні, є достатньо аргументованими та переконливими. Їх обґрунтованість забезпечується опрацюванням широкого кола наукових, мистецтвознавчих, педагогічних і методичних джерел, застосуванням комплексу взаємодоповнювальних методів дослідження, а також залученням значного практичного матеріалу, отриманого в процесі акторської, режисерської та викладацької діяльності автора. Важливо, що теоретичні узагальнення підтверджуються результатами практичної апробації, здійсненої в межах творчого мистецького проєкту «Чайка Джонатан Лівінгстон», а також під час проведення майстер-класів, постановочної роботи та реалізації творчих проєктів різного рівня складності. Це дає підстави вважати представлені наукові положення достовірними, логічно вмотивованими та такими, що мають як теоретичне, так і практичне значення для розвитку сучасного сценічного мистецтва.

Актуальність роботи посилюється її практичною спрямованістю, оскільки автор розглядає психофізичну координацію не лише як інструмент індивідуального професійного розвитку актора, а й як важливий чинник ефективної взаємодії всіх учасників творчого процесу. Особливої ваги набуває звернення до педагогічного аспекту проблеми, адже результати дослідження можуть бути використані у процесі професійної підготовки майбутніх акторів, режисерів і викладачів мистецьких дисциплін. Таким чином, обрана тема є своєчасною, суспільно та професійно затребуваною, а її розроблення сприяє поглибленню сучасних уявлень про механізми організації колективної художньої творчості в сценічному мистецтві.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному розгляді взаємозв'язку між рівнем психофізичної координації актора та його творчими можливостями, а також у висвітленні ролі психофізичної координації режисера-педагога в організації процесу колективної художньої творчості. Особливу увагу

автор приділяє аналізу психофізичної координації не лише як індивідуальної професійної навички актора, а як чинника, що впливає на ефективність взаємодії учасників творчого колективу в репетиційному процесі та під час створення сценічного твору.

Структура наукового обґрунтування є логічною, послідовною та відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових праць мистецького спрямування. Матеріал викладено у чіткій системі взаємопов'язаних розділів, що поступово розкривають як теоретичні засади дослідження, так і його практичну реалізацію в умовах створення театральної вистави.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження психофізичної координації в акторській майстерності» автор здійснює ґрунтовний аналіз понятійного апарату дослідження, приділяючи увагу категоріям психофізики, координації та їх інтерпретації в контексті акторського мистецтва. Послідовно розглядаються наукові підходи провідних теоретиків і практиків театру, що дозволяє окреслити багатовекторність розуміння взаємодії внутрішніх психічних процесів і зовнішньої тілесної виразності актора. Важливим є те, що автор не лише узагальнює існуючі концепції, а й пропонує власне уточнення поняття «психофізична координація» як інтегративного механізму узгодження внутрішніх і зовнішніх акторських процесів. Окремо підкреслюється місце цього феномена в системі професійної підготовки актора, що надає розділу концептуальної завершеності та теоретичної ваги.

У другому розділі «Психофізична координація в площині практичного застосування» автор переходить від теоретичного осмислення до аналізу прикладних аспектів формування акторського інструментарію. Розглянуто особливості розвитку психофізичного апарату актора через систему спеціальних пластичних дисциплін, зокрема ритміки, сценічного руху та сценічного фехтування. Обґрунтовано їхній вплив на формування координації, пластичної виразності та здатності актора до точного сценічного реагування в різних творчих умовах. Важливою складовою розділу є акцент на універсальності психофізичної координації як інструмента, що забезпечує ефективність роботи актора в різних жанрово-стильових системах. Таким чином, розділ демонструє

практичну значущість досліджуваної категорії та її безпосередній зв'язок із професійною підготовкою виконавця.

У третьому розділі «Практика створення театральної вистави (на прикладі творчого проєкту “Чайка Джонатан Лівінгстон”)» висвітлено процес безпосередньої реалізації творчого мистецького проєкту, що виступає апробаційною базою дослідження. Автор детально розкриває етапи підготовчої, репетиційної та постановочної роботи, акцентуючи увагу на організаційних і творчих аспектах створення вистави. Окремо простежено вплив психофізичної координації на взаємодію учасників творчого колективу, формування сценічної цілісності та узгодженості художньої дії. Практичний матеріал переконливо демонструє ефективність запропонованих теоретичних положень у реальному сценічному процесі. Розділ логічно завершує дослідження, поєднуючи теоретичні узагальнення з їх практичним втіленням у театральній практиці.

Теоретичним підґрунтям роботи стали праці зарубіжних та вітчизняних митців-практиків та теоретиків театру, зокрема Леся Курбаса, С. Бондарчука, Д. Дідро, Ж. Лекока, Е. Жака-Далькроза, І. Чаббак, Е. Крега, Ю. Старостіна, Г. Елькіса, В. Мейєрхольда, П. Паві, В. Верховинця, І. Безгіна, А. Лягуценка, О. Клековкіна, Н. Владимирової.

Разом з тим, на нашу думку, в науковому обґрунтуванні є дискусійні моменти. Так в розкритті теми вбачається явний акцент на психофізичну координацію з позиції актора і в меншій мірі обґрунтовуються інші заявлені елементи в організації процесу колективної художньої творчості, а описані прийоми в пунктах 1.4 (Роль психофізичної координації в організації процесу колективної художньої творчості), 3.2 (Організаційна частина роботи над проєктом) не до кінця розкривають принцип психофізичної координації з позиції режисера-організатора, а схиляються скоріше до психології творчості.

Слід зазначити, що вищезазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження.

Наукове обґрунтування виконане на належному науково-методичному рівні, характеризується цілісністю, логічністю викладу та аргументованістю висновків. Отримані результати мають наукове й практичне значення для

подальшого розвитку теорії та методики сценічного мистецтва, а також можуть бути використані в системі професійної підготовки акторів, режисерів і викладачів мистецьких закладів освіти.

Відповідність публікацій та мистецьких апробацій темі творчого мистецького проєкту. Важливим показником якості проведеного дослідження є належний рівень апробації його результатів. Основні положення роботи висвітлено у фахових наукових публікаціях та представлені на міжнародних науково-практичних конференціях і круглих столах. Це свідчить про достатній рівень наукової комунікації та професійного обговорення отриманих результатів.

Стаття Олександра Левицького «Актор і музикант: координація, взаємодія, партнерство» безпосередньо пов'язана з тематикою дослідження, оскільки розглядає питання психофізичної координації актора в процесі взаємодії з музичним матеріалом. У публікації проаналізовано значення ритму, темпу, музичної структури та їхнього впливу на сценічне існування виконавця, а також досліджено особливості підготовки актора до роботи в музичних виставах. Особливу цінність для наукового обґрунтування становить розмежування понять фізичної та психофізичної координації, а також практичні рекомендації щодо розвитку навичок взаємодії актора з музикою. Основні положення статті розширюють теоретичну базу дослідження та підтверджують значення психофізичної координації як важливого інструмента акторської майстерності.

Стаття «Психофізична координація актора як чинник ефективності сценічного бою» є безпосередньо дотичною до теми дослідження, оскільки присвячена аналізу психофізичної координації як одного з ключових елементів професійної підготовки актора. У роботі сценічний бій розглядається не лише як технічна форма сценічної дії, а як складний творчий процес, що поєднує фізичні, емоційні та психологічні компоненти. Автор досліджує роль психофізичної координації у формуванні сценічної виразності, безпечної взаємодії з партнером та досягненні художньої переконливості сценічного існування. Матеріали статті безпосередньо відображають окремі аспекти наукового обґрунтування творчого

мистецького проєкту та підтверджують практичну значущість дослідження психофізичної координації в сучасному сценічному мистецтві.

Тези «Підготовка актора до викликів сучасного мистецтва», «Збереження традицій сценічного фехтування в сучасних інтерпретаціях класичних п'єс», «Професіоналізм молодого актора в сучасному кіновиробництві», «Взаємодія актора з музикою в контексті психофізичної координації» також розвивають сегменти дослідження, представлені у науковому обґрунтуванні.

Мистецькі апробації у вигляді майстер-класів та публічних показів послідовно удосконалювалися та уточнювалися задля досягнення оптимального результату відповідно до вимог освітньо-творчого процесу та професійних очікувань автора.

Рівень виконання творчого мистецького проєкту заслуговує на високу оцінку, оскільки представлена вистава «Чайка Джонатан Лівінгстон» демонструє цілісність режисерського задуму, художню переконливість та належний рівень професійної реалізації. Обрана літературна основа – повість Річарда Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон» – вдало адаптована до сценічної форми через пластичну драматургію, що дозволяє розкрити ключові ідеї твору: прагнення до самовдосконалення, свободи, творчого пошуку та подолання внутрішніх обмежень. Вистава характеризується образністю сценічного рішення, продуманою організацією сценічної дії та органічним поєднанням пластики, ритму, руху й акторського існування.

Особливої уваги заслуговує те, що творчий проєкт безпосередньо реалізує основні положення дослідження щодо ролі психофізичної координації в організації колективної художньої творчості. У роботі простежується високий рівень ансамблевої взаємодії виконавців, сценічна узгодженість пластичних рішень та здатність учасників колективу існувати в єдиному художньому просторі. Використання пластичної виразності як одного з провідних засобів сценічного висловлювання не лише підсилює емоційний вплив вистави, а й переконливо демонструє практичну ефективність запропонованих автором методичних підходів до розвитку психофізичної координації актора.

Творчий мистецький проєкт справляє враження завершеної та концептуально виваженої роботи, в якій поєднано режисерський, педагогічний та виконавський досвід автора. Практична реалізація вистави підтверджує здатність здобувача не лише до теоретичного осмислення досліджуваної проблематики, а й до її успішного втілення в реальному творчому процесі. Проєкт має художню цінність, вирізняється актуальністю порушених тем і засвідчує належний рівень професійної підготовки автора як режисера, викладача та дослідника сценічного мистецтва.

Отже, науковий та творчий рівень виконання проєкту відповідає вимогам «Порядку здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні» в редакції від 26.02.2022 щодо форми, обсягу, змісту і апробації наукової та мистецької складових. На наше переконання творчий мистецький проєкт «Роль психофізичної координації в організації процесу колективної художньої творчості при створенні театральної вистави» може бути **рекомендований до захисту**, а його автор Левицький Олександр Русланович заслуговує на присудження освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво», галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Кандидатка мистецтвознавства,
доцентка, завідувачка кафедри
режисури та акторського мистецтва
Київської муніципальної академії
естрадного та циркового мистецтв

Підпис	<i>С. М. М.</i>	засвідчую.
Завідувач ВК	<i>Немченко С.М.</i>	
" 17 " <i>серпня</i> 20 <i>26</i> р.		

[Signature]
Бучма-Бернацька О. Є.

Доцент кафедри хореографічних
та мистецьких дисциплін
Київської муніципальної академії танцю
імені Сергія Лифаря,
народний артист України

[Signature]

Нестеров О. М.